

extremo de la Gran Vía Diagonal (Campo de la Bota), y en su defecto entre la línea del ferro-carril de Mataró (M. Z. A.), el río Besós, la carretera real (Madrid-Francia) y la entrada general por la Gran Vía Diagonal.

Les pintures rupestres en etnografia animal

ARTICLE IV

Els ases pleistocènics en Europa occidental

L'ase es diu, és un animal de paissos meridionals que no viu be amb el fret. El quaternari antic és un període caracteritzat pel fret, per qual raó els naturalistes i zootècnics creuen que dit animal no aparegué en l'Europa occidental fins al neolític.

Tenim els nostres motius per a duptar de semblant afirmació. En primer lloc, l'ase s'habitua al fret. En les valls pirenenques tant d'una banda com de l'altra, l'ase hi prospera naturalment. En segon lloc, quan una parella d'ases catalans són transportats a paissos calents, no hi prosperen pas com en el país d'origen.

Be és veritat que l'absència del ase en els gravats i escultura és manifesta, pero un gravat en os del Mas d'Azil (Ariege) representa un èquid, que és únic entre tots els èquids que coneixèm per la forma de son cap i cos. El cap és llarg i portat molt baix, a'ctitut que no hem pas observat en cap dels cavalls figurats; les orelles són doblement llargues que les dels demás èquids, el perfil lleugerament convexe. El cos és llarg i prim, amb línia dorsal quasi horitzontal i l'abdòmen en lloc d'ésser arrodonit com en la majoria de figures, en aquest és també horitzontal, pero sense arreplegar-se com sucseeix en els cavalls anglesos de cursa; les cames llargues.

Aquest animal podria representar molt bé els ases actuals del Pirineu, que'ls de la plana de Vic, ne són els mellors exemplars, i és a la raça d'aquests últims individus que més tirada té el referit gravat.

A Lourdes, en una banya de cervo, gravada primer i retallada després, hi figura un cap d'èquid. dit pels arqueòlegs, cavall. Nosaltres creièm que's tracta de un ase. El cap és allargat i el perfil és el mateix que tenen els ases purs de la plana de Vic. Llàstima que en la part superior del cap la figura sigui trencada. Pel demás, l'aspecte del cap és el d'un ase. Observi's per últim, que'l perfil del suposat ase és únic; cap més èquid el presenta igual.

Es convenient observar a més que'l gravat i escultura, als quals ens referim son azilians, és a dir, formant el trànzit del paleolític al neolític, o si's vol. en l'època de successió del fret sec dels temps magdalenians al clima temperat de la pedra polida.

ARTICLE V

La domesticació

La domesticació no és pas solament una qüestió zootècnica; domesticació implica un estat de domini del home sobre els animals i el que és més important que la domesticació, importa també un estat social força avançat. No poden existir animals domèstics en la vida nòmada general; tampoc n'hi poden haver sens disfrutar de llarg intervals de pau.

Com que la domesticació suposa aquest progrès humà, arqueòlegs, naturalistes i antropòlegs han anat molt en compte en ficar el temps de la domesticació dels animals i pot-ser per aquest motiu més que'ls que ordinàriament exposen, es degut que'ls savis posin la domesticació a l'època del bronze i molt pocs en l'època de la pedra polida. L'home del pleistocènic era no més que caçador, i el cavall, com diu Zaborowski, era són pa de cada dia. Possible, doncs, que'l cavall sigués el primer animal que l'home domestiqués, encare que hi han indicis de que sigués primer el gos, segons ho proven els Kjekkenmoddings de Dinamarca i les pintures d'Alpera, pintures paleolítiques en les que en les escenes de caca, no lluny del home, s'hi veu un gos o un llop. Mes aquí no'ns interessa pas si el primer animal domèstic fou el gos o el cavall. La qüestió que'ns interessa es altre.

Els naturalistes, per a distingir en les llars prehistòriques si els animals vivien selvatges o domèstics, posen els caràcters següents:

Animals selvatges

Torax i vertèbres escasses, degut a escorxar els animals en el mateix lloc on els caçaven.
Presència de individus molt vells. Igualtat aproximada de mascles i femelles.
Semblança anatòmica amb els animals selvatges actuals.

Animals domèstics

Totes les parts del esquelet representades.
Individuus vells escassos. Predomini de femelles.
Semblança característica amb els animals domèstics actuals.

Les distincions sentades pels naturalistes nosaltres no'ls hi reconeixem gaire valor, com pot despendres de varies idees que informen el present treball.

Respecte al primer caràcter distintiu, els troglodites al sacrificar un cavall domèstic ho farien fora de la cova o gruta, i per consegüent costelles i vertèbres restarien al mateix lloc, talment com si allà mateix haguessin caçat l'animal.

La distinció de les edats no pot ésser un caràcter que ajudi a discernir la qüestió. Els individus joves son més fàcilment caçats que'ls vells i per altre part, les idees econòmiques actuals són inaplicables a n'aquella època, car si be és veritat que actualment els animals d'abastiment

són en sa majoria animals joves, l'home troglodita deurà preferir guardar els animals que més domesticibilitat presentaven i sacrificar els joves o els que no acceptaven la sotmissió humana.

A les pampes argentines i a les estepes russes les poblacions cavallars selvatges s'agrupen precisament en la forma representada pel gravat de Cheffand; cada vintena d'eugües va acompanyada d'un semental, la qual cosa suposa que les femelles havien d'ésser numèricament superiors als mascles. Corrobora ço que s'acaba de dir la lluita entre mascles per la passió de femelles.

La darrera distinció no la podèm acceptar per quan al magdalenian; la formació de races actuals era un fet i els cavalls selvatges si tenen quelque relació, com pretè Cossar Ewart, era amb cavalls quals formes se remonten al pliocènic.

Hem de reconèixer que al negar els caràcters distintius posats pels naturalistes, no constitueix cap prova en pro de la domesticitar.

Les proves que aportèm i que les considerèm si no irrefutables, de gran valor, són les esmorralles o simplement el llaç que l'artista ha ben marcat, en la part inferior de la cara, com se pot veure en algunes figures.

Piette fou el primer qui feu notar aquestes ratlles, deduint-ne la domesticitat, però els arqueòlegs i naturalistes tots han considerat dites ratlles com uns dels tants signes amb que's representen els animals. Nosaltres som del parer de Piette. A més en qualche figura s'hi veu una forma antropomòrfica amb un bastó a la ma al costat de dos cavalls.

Hi ha encara raons d'un altre ordre. En el període neolític, s'admet conjuntament l'home agricultor i ramader. El més natural sembla que'l troglodita de la caça hagués passat a domesticador que a conreuador de la terra. Son règim carnívol més l'havía de impulsar a la possessió i regularització de l'abastiment de carn que de cereals, i probablement, de la domesticació d'animals al conreu de les terres, existirà un lapsus de temps molt més gros del que's pot presumir.

Sembrar, cullir, moldre el gra i esperar la temporada que va de la germinació a la maduració, és cosa molt complexa, no tant i de bon troç com la de guardar un ramat.

En fi, l'art quaternari posarà, induptablement, així que noves troballes se sumin a les que posseïm, en estat de certesa sobre la domesticació.

*
* *

En resúm, la glíptica constitueix un poderós element de diagnòsis ètnica animal i molt particularment les pintures rupestres de les quals tant rica se'n mostra la Península ibèrica i tot el Pirineu.

Ja al present, la glíptica ens ha permès reconèixer animals pertanyents a races actuals; ens promet reportar les poblacions equines de perfil recte de França, tingudes d'origen oriental, com pertanyents a

un tipu existent en el quaternari antic; ens fa preveure que al estudiar els orígens de les poblacions bovines, la glíptica serà un element de primer ordre; cents gravats i escultures ens posen en el dupte de si l'espècie asinal seria autòctona en les vessants dels Pirineus, o si vindria com se pretè, de Nubia i per últim, el problema dels començaments de la domesticitat, les arts quaternaries el tornen a remòurer.

No pel que s'ha descobert, no pel que s'ha dit te importància la glíptica, sinó pel que's descobrirà i per l'impuls que h-n de rebre els estudis d'origen ètnics, estudis foscos i complexos, en els quals les llargues hores que hi hem passat per ben esmersades les donem, car al menys si no per ningú més, per nosaltres mateixos, hauràn contribuït a tenir una visió més clara de l'Etnografia animal.

M. ROSSELL I VILÁ,

Profesor de Zootecnia a l'Escola Superior d'Agricultura de Barcelona.

Revista de Revistas

La Industria Pecuaria n.º 510. — *Las lanas españolas.* — Entre los pocos países que exportan todavía lana, España figura en primer lugar, la siguen Portugal y Turquía. Durante el período trienal de 1911-1913 (el último durante el que las condiciones del mercado han sido anormales), su comercio está indicado en el cuadro I.

CUADRO I.—COMERCIO DE LANAS EN ESPAÑA DE 1911 A 1913

	Importación			Exportación		
	1911	1912	1913	1911	1912	1913
Lana no lavada kg.	95,478	147,860	123,168	10.745,542	10.957,399	13.789,375
Lana lavada . kg.	972,998	1.081,320	720,829	388,827	376,613	888,113

La parte de la producción de lana española que tiene más valor es la que proviene de los ganados transhumantes, descendientes de los antiguos y famosos merinos, son los rebaños del Infantado—Curiel—Hinojosa del Duque—Paular—Huelgas de Burgos—de la cabaña Real Española, etc.; pero con el tiempo estas razas históricas, han sido mezcladas y su tipo se encuentra modificado. La lana de los merinos españoles actuales, es elástica y bien ondulada, esponjosa y bien resistente; respecto a la fineza, compite (sobre todo en ciertos rebaños) con sus congéneres de Francia, de Alemania, de Africa, de Australia y de América, pero no posee la longitud de las mejores lanas de estos países, ni tiene la uniformidad que, gracias a la constante selección de reproductores, tienen las lanas de los grandes rebaños australianos.

Las lanas españolas pueden ser clasificadas así:

1) *Merina fina.*—Lanas que provienen de una gran parte de Extremadura